

ikke lod sig gøre, og deri er jeg enig med den højtærede Minister. Men naar han siger, at noget saadant Krav blev heller ikke stillet, da vi havde Bankgarantiloventil Behandling, kan man ikke fremdrage dette. Det gjaldt jo slet ikke ved Bankgarantilovent om at hjælpe Sparerne. Det eneste, man vilde forhindre, var, at Sparerne tog deres Penge ud, at der blev et *run*, saa at Bankerne derved standsedes i deres Virksomhed. (Afbrydelse). Ja, nogle Penge blev der taget ud. Men man maa huske paa, at der ogsaa ved Garantilovent kom Penge til Veje; men det var ikke Formaalet at hjælpe Sparerne, og derfor kan man ikke nævne dette.

Maa jeg her gøre en parentetisk Bemærkning til, uden at jeg i øvrigt finder Grund til at komme ind paa de Forhandlinger, der i sin Tid fandt Sted om Sparekasseloven. Jeg tror, at de, der den Gang holdt saa stærkt paa Selvstyret, vistnok nu, efter at de have set, hvilke uheldige Virkninger der kan komme ud af dette, ville slutte sig til mange af de Betragtninger, der blev gjort gældende fra konservativ Side, og gaa med til at tilvejebringe en tilbørlig Kontrol. Naar den højtærede Minister nævnte som Eksempel — fra sin By, Assens, formoder jeg —, at der blev drevet en Slags økonomisk Krig, er det vel egentlig lidt farligt at nævne dette, naar der her er Tale om Den sjællandske Bondestands Sparekasse, eftersom den vistnok mere end nogen anden Sparekasse opsagde Prioriteter eller truede med at opsige Prioriteter hos Højremænd. Men lad os lade Fortiden ligge. Jeg gør ogsaa kun denne korte Bemærkning, fordi den ærede Ministers Udtalelse ikke bør staa alene.

De mange Processer — jeg vender tilbage til Smøreksporfforeningen og Sparekassen — naar jeg oprigtigt talt ikke paa, fordi Spørgsmaalet om Forpligtelse vil være afgjort ved 3—4 Processer. Efter Udfaldet af disse enkelte Processer kommer Tingen til at gaa i en ganske bestemt Gænge, saa de mange Processer behøver man ikke at true nogen som helst med. Hvad nu videre Forholdet mellem Sparekassen og Eksporfforeningen angaar, vil jeg udtale min store Forbavselse over, at Bestyrelsen for Sparekassen forrige Foraar kunde indgaa til den fungerende Finansminister med en Begæring om et Laan paa $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., ligesom jeg og andre tidligere have udtalt og vel ogsaa fremtidig ville faa Lejlighed til at udtale vor Forbavselse over, at dette Laan blev givet. For det første er det

ganske sikkert umuligt, at nogen anden Institution eller Privatmand under lignende Forhold kunde have faaet Øre hos den daværende Finansminister; det har man i alt Fald ikke tidligere set. Jeg skal ikke i dette Øjeblik komme ind paa de Anker, der kunne rejses over, at Laanet blev til sagt, men jeg maa rigtignok udtale min Forbavselse over, at det trods alt blev effektueret, og det ligger i, at den 30. Maj, altsaa inden Laanet var ordnet, foregik Sparekassens Generalforsamling i Roskilde, hvorefter der kom Beretninger i Bladene den 31. Maj, hvoraf ethvert Menneske kunde se, naar han da ikke satte en vis Admirals Kikkert for Øjnene, at det var galt fat med Sparekassen. Det var Revisor Stage, der egentlig skulde afgive de beroligende Erklæringer, men de havde dog ikke større Vægt for ham, end at han, hvad senere er blevet offentligt bekendt, har henvendt sig til Privatbanken og spurgt, om de afgivne Erklæringer var i Overensstemmelse med de virkelige Forhold. Den 31. Maj kunde altsaa enhver se, at der var noget galt paa Færde. Ikke desto mindre blev det Dokument, hvorved Laanet paa de $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. gaves, oprettet Dagen efter. Det undrer mig imidlertid, at Sparekassens Bestyrelse har kunnet gaa med til at begære dette Laan, da den dog maatte vide, at det var ganske overflødig. Den maatte jo vide, at medens der i Aaret 1900—01 var et Beløb af Spareindskud paa $29\frac{3}{4}$ Mill. og Udlaan til Beløb af $27\frac{1}{3}$ Mill. Kr., altsaa en Forskel paa omtrent 2,4 Mill. Kr., saa var der i 1907—08 — jeg skal ikke nævne Tallene for de mellemliggende Aar — et samlet Beløb af Indskud paa omtrent $37\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og et Beløb af Udlaan paa kun knapt $28\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Bestyrelsen maatte altsaa af de Regnskaber, som den dog ikke kunde være uvidende om, kunne se, at der var Midler nok til den forestaaende Termin, og det er mig derfor ganske ubegribeligt, at den ikke har set efter, hvorledes det forholdt sig med dette Laan. Dette finder jeg uforsvarligt.

Hvad i øvrigt den store Kalamitet angaar, er det mig ligeledes ubegribeligt, at de, der have været Revisorer i Smøreksporfforeningen, ikke tidligere have standset den hele Bevægelse. Jeg har her liggende for mig samtlige Regnskaber for Smøreksporfforeningen fra 1889 til 1907—08. I Begyndelsen se disse Regnskaber noget mærkelige ud. De kaldes Balancer og ere saadan en underlig Blanding af Regnskab og Status. Men, hvad det virkelig vilde være rart at faa